

DE NEDERLANDSE RONDHOUTVERWERKENDE INDUSTRIE IN 1997

De oogst van zagerijhout uit het Nederlandse bos is in 1997 fors toegenomen met 36%. De Nederlandse zagerijen hebben hier echter slechts marginaal van kunnen profiteren, want het overgrote deel van deze stijging is geëxporteerd. Hoe staat het met het rondhoutverbruik van de Nederlandse houtverwerkende bedrijven? In dit Bos en Hout Bericht maken we de balans op.

1998 nr. 5

S
B
H

STICHTING BOS EN HOUT

De informatie over de Nederlandse rondhoutmarkt komt uit onze jaarlijkse enquête naar rondhoutgebruik in binnen- en buitenland. Met dit BedrijfsInformatie-Systeem (BIS) startten we in 1988. Over 1997 enquêteerden we 142 Nederlandse verwerkers van niet tropisch rondhout en 25 bedrijven in de rondhoutexport. Door het gehele Nederlandse telefoonboek en de 'gouden gids' digitaal na te zoeken op zagerijen, zijn er met ingang van dit jaar 24 "nieuwe" zagerijen in het adressenbestand opgenomen.

De spontane respons is elk jaar bijzonder laag, hetgeen veel werk met zich mee

brengt en vaak ten koste gaat van de nauwkeurigheid van de gegevens. Om hierin verandering te brengen is voor 1997 de enquête vereenvoudigd en enigszins ingekort. De spontane respons is met 15% toegenomen naar ongeveer 50%.

De enquête over 1997 vroeg naast informatie over gebruikte hoeveelheden hout per soort ook naar de herkomst, de betaalde prijzen en de te verwachten ontwikkelingen van het verbruik. Aan de rondhoutexporteurs is voor elk van de sortimenten (vezelhout, zagerijhout, fineerhout en paalhout) gevraagd naar de ingekochte hoeveelheden, de herkomst, de

De oogst van zagerijhout uit het Nederlandse bos is in 1997 fors toegenomen.

Tabel 1.

Nederlandse niet tropische rondhoutbalans (incl. brandhout) - 1997 (x 1000 m³ met schors)

Import totaal	496	Verbruik Nederland	1303
Oogst *)	1351	Export totaal	544
Totale beschikbaarheid	1847	Totale behoefte	1847

*) Berekend volgens: Oogst = verbruik + export - import

prijs en de prognose van de export voor 1998. Met al deze gegevens zijn nauwkeurige uitspraken mogelijk over vraag en aanbod van rondhout. Alle volumes zijn doorgerekend naar m³ (werkhout) met schors. Dit Bos en Hout Bericht schetst de rondhoutbalans met beschikbaarheid en behoefte aan niet tropisch rondhout. Tropisch hardhout blijft volledig buiten beschouwing. Achtereenvolgens komen aan bod: de rondhoutbalans, Nederlands verbruik, buitenlandse verwerking en herkomst.

RONDHOUTBALANS

De Nederlandse rondhoutbalans in 1997 staat in tabel 1. Dit overzicht is opgesteld met gegevens uit de BIS-enquête over verbruik, import en export. Hieruit blijkt dat de totale oogst uit het Nederlandse bos in 1997 met 17% is gestegen naar 1,35 miljoen m³. In 1997 haalde de Nederlandse rondhoutverwerkende industrie beduidend meer van haar houtbehoefte uit het Nederlandse bos. Terwijl in voorgaande jaren ongeveer 65% uit het Nederlandse bos kwam en 35% uit omliggende landen, is het aandeel Nederlands hout in 1997 gestegen tot 72%.

NEDERLANDS VERBRUIK NIET TROPISCH RONDHOUT

Na een forse daling van het rondhoutverbruik in 1996 is het verbruik in 1997

vezelhout, paalhout en brandhout. Op ieder hoofdsortiment volgt hieronder een toelichting.

Zagerijhout

Vanaf 1990 is het rondhoutverbruik door de zagerijen constant gedaald, met een uitzondering in 1995. Deze trend lijkt in 1997 tot staan gebracht door een stijging van het verbruik met 13% tot 702.000 m³. Hiervan is 571.000 m³ afkomstig uit het Nederlandse bos, de rest is geïmporteerd (figuur 3). Zagerijen verwerkten in 1997 meer dan de helft van het rondhout in Nederland. De stijging is voor een klein deel toe te schrijven aan de "nieuwe" zagerijen die met ingang van dit jaar in het BIS-bestand zijn opgenomen. Deze 24 "nieuwe" zagerijen verwerkten gezamenlijk 19.000 m³. Voor het komende jaar verwachten zagerijen nogmaals een kleine toename van het totale verbruik tot 712.000 m³.

Heeft het verbruik van lariks en douglas in 1996 een gevoelige klap gekregen, in 1997 is dit meer dan gecompenseerd. Het verbruik van larikshout steeg met maar liefst 34% tot 91.000 m³ en het verbruik van douglashout steeg met 27% tot 90.000 m³. Het verbruik van grenen is in 1997 gestegen met 10% naar 172.000 m³ en vuren met 26% naar 95.000 m³. Opvallend is het grote aandeel vuren dat geïmporteerd wordt (46%). Dit geldt niet alleen voor zagerijhout. Ook voor andere toepassingen,

zijn om in de behoeften van de zagerijen te voorzien. Waarschijnlijker is het dat de kwaliteit van dit hout niet voldoende is. Zo zijn veel eikenbossen bijvoorbeeld ontstaan als eikenhakhoutbossen. Deze bossen leveren over het algemeen veel natuurwaarden op, maar zijn vanuit houtproductie perspectief minder interessant.

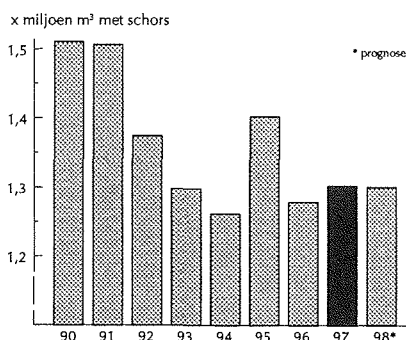
In 1997 zijn 99 zagerijen geënuquëteerd. De Nederlandse zagerij-sector bestaat uit vele kleine bedrijven. Ongeveer 88% van de bedrijven verwerkten in 1997 minder dan 10.000 m³ rondhout per jaar. De vijf grote bedrijven, behorende tot de klasse groter dan 25.000 m³, verwerkten in 1997 gezamenlijk 408.000 m³ en ze hebben daarmee een aandeel van 58% in het totaal door de zagerijen verwerkte volume. Het gemiddelde verbruik van de grootste bedrijven is het laatste jaar gestegen met 9%.

Klompensector

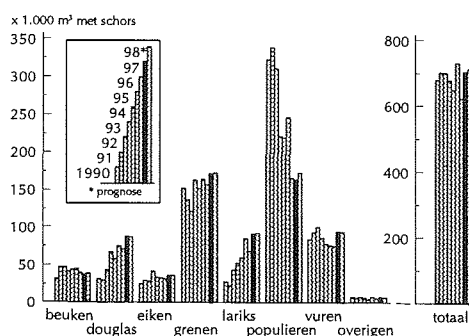
De klompenmakerijen zijn over 1997 niet geënuquëteerd. Het verbruik is aan de hand van de resultaten uit 1996 geschat op 21.000 m³ rondhout.

Fineerhout

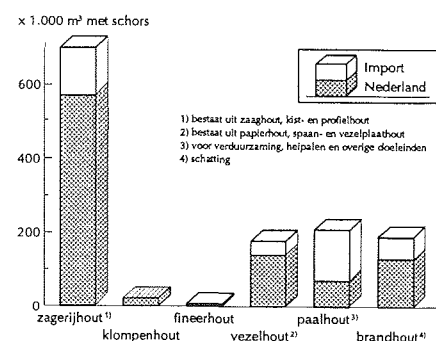
De laatste jaren is de productie van niet-tropisch fineerhout in Nederland sterk afgenomen doordat meerdere bedrijven hun bedrijfsactiviteiten hebben gestaakt. Voor deze bedrijven bleken nieuwe

Figuur 1
Rondhoutverwerking (excl. tropisch hout) in Nederland

Figuur 2
Rondhoutverbruik door zagerijen

Figuur 3
Herkomst van in Nederland verwerkt rondhout (excl. tropisch hout)

vrijwel gelijk gebleven met 1,30 miljoen m³ (figuur 1). Voor 1998 verwacht de rondhoutverwerkende industrie geen ingrijpende veranderingen. Er zijn wel enkele veranderingen opgetreden in het verbruik van de verschillende houtsoorten. Zo is het verbruik van douglas, lariks en vuren bijvoorbeeld toegenomen en is het verbruik van grenen gedaald. Vuren wordt verreweg het meest gebruikt (363.000 m³), gevolgd door grenen (308.000 m³) en populieren (271.000 m³). Het verbruik van niet-tropisch rondhout is te verdelen in zes hoofdsortimenten: zagerijhout, klompenhout, fineerhout,

zoals paalhout voor de verduurzamings-industrie en heipalen wordt veel vuren geïmporteerd. Opvallend is dat wel veel Nederlands vurenhout wordt verbruikt als vezelhout. Blijkbaar voldoet een groot deel van het Nederlandse vurenhout niet aan de eisen voor bijvoorbeeld zagerijhout of (hei)palen. Ook eik en beuk wordt veel als zagerijhout geïmporteerd, namelijk respectievelijk 50% en 59%. Deze soorten worden al sinds lang veelvuldig aangeplant. Alhoewel beide soorten lange tijd nodig hebben om zagerijhout-afmetingen te bereiken lijkt het toch aanmerkelijk dat het areaal in principe voldoende zou moeten

investerings geen rendement op te kunnen leveren. Er is op het moment nog een bedrijf dat niet tropisch rondhout verbruikt voor de productie van fineer (800 m³ eik).

Vezelhout

Vezelhout is een verzamelnaam voor de sortimenten papier/kartonhout en spaan- en vezelplaathout.

Papier en karton

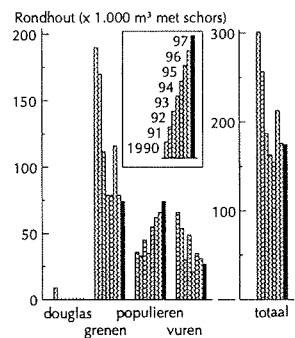
De totale productie van papier en karton is volgens de Vereniging van Nederlandse Papier- en kartonfabrieken (VNP) gestegen van 2,99 miljoen ton in 1996 naar 3,16

miljoen ton in 1997 (+5,7%). De grondstoffeninzet bestaat uit drie groepen: oud papier, marktpulp en eigengemaakte pulp.

De inzet van eigengemaakte pulp steeg met 10% naar 138.000 ton. Eigengemaakte pulp wordt in Nederland vooral ingezet bij de productie van krantenpapier en vouwkarton.

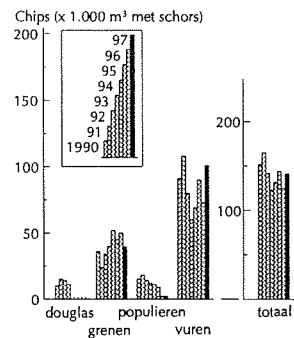
De stijgende inzet van eigengemaakte pulp heeft uiteraard gevolgen voor het verbruik van rondhout en chips (figuren 4 en 5). De inzet van rondhout in 1997 is vrijwel gelijk gebleven aan 1996 met 175.000 m³ en de inzet van chips is gestegen met 13% tot 142.000 m³. Alleen vuren, grenen en populieren worden ingezet voor de papier- en kartonproductie. Er is in 1997 meer populieren rondhout verbruikt en minder vuren en grenen. Bij chips zijn ook enkele verschuivingen opgetreden. Het verbruik van vurenchips is fors gestegen naar 100.000 m³ in 1997 (+37%). Grenen is gedaald van 50.000 m³ naar 39.000 m³. Grenen is voor het overgrote deel afkomstig uit het Nederlandse bos (82%), terwijl vuren voornamelijk wordt geïmporteerd (69%), met name uit Duitsland en België. Vuren wordt voornamelijk aangekocht als chips (79%). Populier wordt voornamelijk aangekocht als rondhout (97%). In die vorm komt het voornamelijk uit Nederland (85%).

Plaatmateriaal

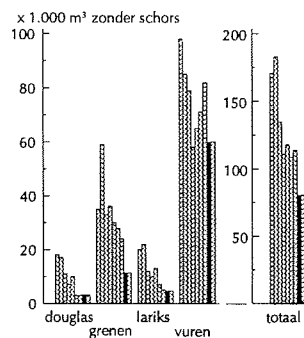
Figuur 4

Verbruik rondhout door de papier- en kartonindustrie

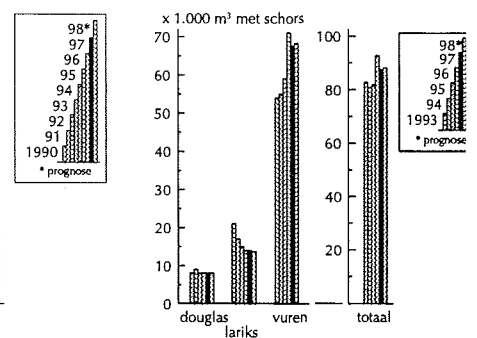
Figuur 5

Verbruik chips door de papier- en kartonindustrie

Figuur 6

Verbruik rondhout door de houtverduurzamingsbedrijven

Figuur 7

Verbruik heipalen

Er is slechts één Nederlandse plaatfabriek die rondhout gebruikt in zijn productieproces (3.900 m³ grenen). Er is ook één bedrijf dat resthout gebruikt. In 1997 is ongeveer 2.600 m³ resthout ingezet. Het betreft hier voornamelijk houtblokjes en de koppen van heipalen (afkortstukken) van grenen en vuren.

Paalhout

In totaal is ongeveer 209.000 m³ rondhout verwerkt tot palen, terwijl dit het jaar daarvoor nog 262.000 m³ was. Opvallend is dat 67% van het paalhout geïmporteerd is, voornamelijk uit België en Duitsland. In

deze landen is volop gesorteerd paalhout aanwezig, waarvoor men ook hoge prijzen betaalt.

Paalhout bestaat uit lange en korte (perkoenen) palen voor verduurzaming, lange palen voor heipalen en korte, niet verduurzaamde paaltjes. Hieronder geven we een toelichting op elke categorie.

Verduurzaming

Was er in 1996 sprake van een lichte stijging van het rondhoutverbruik, in 1997 is dit volledig tenietgedaan door een forse daling met 30% naar 93.000 m³. Deze daling is vorig jaar niet voorzien door de verduurzamers. Zij dachten dat het verbruik ongeveer gelijk zou blijven. Ditzelfde verwachten zij nu voor volgend jaar. De verduurzamingssector koopt 80% van zijn hout in het buitenland.

De verduurzamingssector gebruikt voor de productie van palen voornamelijk vuren en verder grenen, lariks en douglas. De inzet van vuren daalde met maar liefst 22.000 m³ en grenen daalde met 14.000 m³.

Heipalen

Het al dan niet gebruiken van houten heipalen wordt bepaald door de grond waarop wordt gebouwd en het type bebouwing. Houten heipalen kunnen alleen voor eengezinswoningen en (kleine) bedrijfsgebouwen gebruikt worden. Na een lange teruggang in het gebruik van de houten heipaal in verband met de vervanging door de betonnen heipaal,

vuren. Ongeveer 69% van het paalhout bestaat uit naaldhout (figuur 8). De overige 31% bestaat uit duurzame loofhoutsoorten als tamme kastanje, robinia en eik.

Brandhout

Brandhoutverbruik is lastig te peilen, want een groot deel van de afzet vindt rechtstreeks plaats van boseigenaar naar consument. Wij schatten dat het ongeveer 190.000 m³ is. Dit cijfer ontstaat door combinatie van drie gegevens: het rondhoutverbruik in de Nederlandse rondhoutverwerkende industrie; de Nederlandse houtoogst en de netto-invoer van brandhout.

BUITENLANDSE VERWERKING

De totale Nederlandse niet tropische rondhoutexport bedroeg in 1997 552.000 m³ (+34%) verdeeld over industrieel rondhout en brandhout.

Export van industrieel rondhout

Bedrijven rapporteerden een totale rondhoutexport van 535.000 m³. Het industrieel rondhout is verdeeld in vezelhout, zagerijhout, fineerhout en paalhout. Door de veranderde opzet van de enquête worden meer gegevens verkregen over de export van deze sortimenten. Doordat nu voor elk van deze sortimenten een tabel ingevuld wordt, mag aangenomen worden dat ook de betrouwbaarheid van de

beleeft de houten heipaal de laatste jaren een come-back. Deze stijgende lijn is in 1997 echter doorbroken met een daling van 6% naar 88.000 m³ (figuur 7). Voor de productie van heipalen wordt uitsluitend naaldhout gebruikt. Vuren wordt het meest gebruikt (77%), gevolgd door lariks (14%) en douglas (9%).

Overige palen

Dit sortiment is in 1996 flink gestegen, maar is in 1997 weer fors gedaald. In totaal is 23.400 m³ rondhout verbruikt voor de productie van palen. De grootste daling komt voor rekening van tamme kastanje en

gegevens is verhoogd. De industriële rondhoutexport bestond in 1997 grotendeels uit vezelhout voor de spaanplaatindustrie en papier- en kartonproductie (55%) en zagerijhout (42%).

Vezelhout

De vezelhoutexport is in 1997 iets toegenomen tot 296.000 m³ (+1%) (figuur 9). Verreweg de meest geëxporteerde vezelhoutsoort is grenen alhoewel de export van deze soort is teruggelopen van 132.000 m³ naar 110.000 m³. Ook de export van populier is fors teruggelopen (-

63%). Deze dalingen worden teniet gedaan doordat de export van alle overige houtsoorten licht is toegenomen.

Zagerijhout

De export van zagerijhout is fors gestegen van 89.000 m³ naar 226.000 m³ (+154%). Een dergelijke stijging komt niet vaak voor en dus zijn enkele belangrijke exporteurs nagebeld. De exporteurs gaven aan dat vergrote afzetmogelijkheden de reden was voor de gestegen export van zagerijhout. Grenen wordt het meest geëxporteerd (86.000 m³), gevolgd door vuren (34.000 m³), populieren (31.000 m³), douglas (29.000 m³) en lariks (29.000 m³). De exporteurs verwachten voor volgend jaar een lichte stijging van de export van zagerijhout met 1%.

Fineerhout

De export van fineerhout is gestegen met 164% naar 10.300 m³. Dit bestaat met name uit populieren en een klein beetje beuk. Voor volgend jaar wordt wederom een forse stijging verwacht naar 19.100 m³ (+85%).

Paalhout

De export van paalhout is met 50% gedaald naar 3.200 m³. Paalhout bestaat uit douglas, eik, lariks en vuren.

Export van brandhout

De export van brandhout is herleid uit de CBS-statistieken en bedroeg in 1997

Invoer

De cijfers over de invoer (inclusief doorvoerhandel) komen uit de BIS-enquête, met uitzondering van de gegevens over brandhout. Die laatste komen van het CBS. De totale invoer van niet tropisch rondhout is 496.000 m³. Een verdeling naar sortimenten levert de volgende rangorde op: zagerijhout (197.000 m³), paalhout (141.000 m³), vezelhout (95.000 m³), brandhout (59.000 m³) en fineerhout (4.000 m³). De enige toename is te zien bij zagerijhout (+25.000 m³).

CONCLUSIES

- Het totale verbruik van niet tropisch rondhout is ten opzichte van 1996 ongeveer gelijk gebleven: 1,30 miljoen m³.
- Het verbruik van douglas, lariks en vuren is toegenomen met respectievelijk 19.000 m³, 25.000 m³ en 8.000 m³. Het verbruik van grenen is daarentegen gedaald van 323.000 m³ naar 308.000 m³.
- De grootste veranderingen in het rondhoutverbruik van 1997 zijn aangetroffen bij zagerijen en in de houtverduurzamingssector. Het verbruik van rondhout door zagerijen is gestegen met 13% naar 702.000 m³. Met name de naaldhoutsoorten hebben bijgedragen aan deze stijging. Het verbruik van rondhout door de houtverduurzamers is gedaald naar 93.000 m³ (-30%).
- De export van zaaghout is sterk gestegen naar 226.000 m³ (+154%).

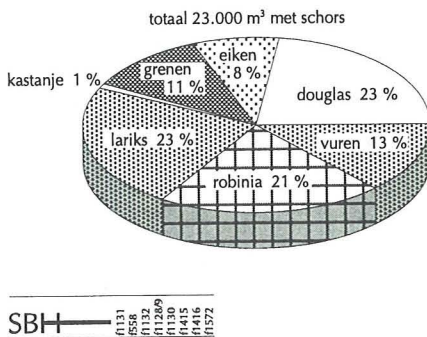
- De oogst van zagerijhout uit het Nederlandse bos is in 1997 fors toegenomen met 36% naar 732.000 m³.

ir. P.A.G. Jansen

© Stichting Bos en Hout - ISSN: 1382-1113

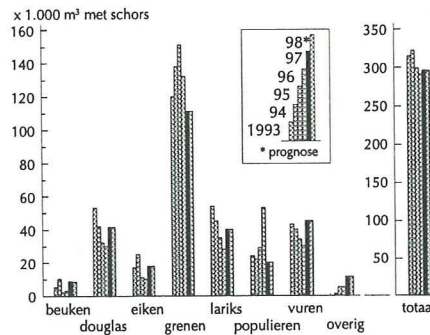
Marktonderzoek door Stichting Bos en Hout

Stichting Bos en Hout voert al sinds haar oprichting marktonderzoek uit binnen de bos- en houtketen. De ervaring die hierbij is opgedaan is een belangrijke reden voor steeds meer bedrijven en organisaties om bij SBH aan te kloppen voor objectieve marktinformatie t.b.v. haalbaarheidsstudies, businessplannen, beleidsontwikkeling, etc. Stichting Bos en Hout staat ook voor u klaar!

Figuur 8

Verbruik overige, niet verduurzaamde palen

Figuur 9

Export van vezelhout

ongeveer 17.000 m³. Het is niet bekend uit welke houtsoorten het brandhout bestaat.

HERKOMST

Nederlandse houtoogst

De oogst van zagerijhout uit het Nederlandse bos is in 1997 fors toegenomen met 36% naar 732.000 m³. Ook de oogst van vezelhout steeg met 3% naar 372.000 m³. In totaal is de Nederlandse houtoogst in 1997 met 17% toegenomen tot 1,35 miljoen m³. Hiermee is Nederland weer op het oogstniveau van 1992 gekomen.

Stichting Bos en Hout
 Bosrandweg 5
 Postbus 253,
 6700 AG Wageningen
 tel.: 0317 - 424666
 fax: 0317 - 410247
 E-mail: mail@sbh.nl